ROK VII

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

№ 12

WARSZAWA, DNIA 15 CZERWCA 1932 R.

POROZUMIENIE PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO Z ROLNICTWEM

Sprawa preferencji dla krajowych surowców pochodzenia rolniczego, mających zastosowanie w przemyśle przetwórczym — wciąż jednakowo aktualna — w ostatnich dniach nabrała jednak szczególnej ostrości. Wysuwane są ponownie projekty zarządzeń przymusowych, dążących do zapewnienia rzeczonym surowcom dostatecznego zbytu w przemyśle.

Zdaniem naszem, jedyną drogą, jaką należy dążyć ku rozwiązaniu tego zagadnienia, jest bezpośrednie porozumienie zainteresowanych gałęzi przemysłu i rolnictwa. Żadne zarządzenia przymusowe nie dopomogą do zrealizowania wysuwanego przez rolnictwo postulatu, jeżeli nie uda się życiowo rozwiązać każdego konkretnego zagadnienia. Indywidualne cechy i warunki, całkiem odmienne dla najrozmaitszych surowców rolniczych i różnych gałęzi przemysłu — nie pozwalają na formułowanie tez o ogólnym charakterze, mających zastosowanie w każdym konkretnym wypadku. Najszerzej nawet pomyślane — bodaj o charakterze ramowym — rozporządzenie nie może być dostatecznie obszerne, aby wyczerpać wszystkie, a bardzo różnorakie zagadnienia współpracy rolnictwa z przemysłem w płaszczyźnie preferencji dla surowców rolniczych. Przykładowo wskazać można sprawę stosowania lnu w tkactwie, tudzież krajowych olejów i tłuszczów w przemyśle chemicznym. Obie sprawy muszą być rozważane pod odmiennemi kątami widzenia; kryterja, jakie znajdą zastosowanie przy lnie, nie mogą być żywcem przeniesione na tłuszcze, gdyż każda z tych dziedzin wymaga specyficznego traktowania.

Natomiast na drodze bezpośrednich pertraktacyj między przedstawicielami rolnictwa i przemysłu udaje się rozwiązać najtrudniejsze nawet zagadnienia. Konkretnym dowodem, przemawiającym na korzyść tej tezy, jest sprawa tłuszczowa, której rozstrzygnięcie nastąpiło w takich właśnie rokowaniach. Dnia 20, 21, 24 i 31 maja r. b. miały miejsce konferencje między przedstawicielami rolnictwa i przemysłu tłuszczowego; doprowadziły one — bez presji rygorystycznych rozporządzeń — do całkowitego uzgodnienia poglądów. Wprawdzie przemysł chemiczny zdecydował się na długi szereg koncesyj dla rolnictwa i niejednokrotnie schodził z zajmowanego poprzednio stanowiska. W ostatecznym jednak rezultacie osiągnięto pewien kompromis, zaś wyniki długotrwałych i uciążliwych narad sformułowano w następujących tezach:

W sprawie regulacji importu siemienia lnianego:

1. Cło normalne na siemię lniane i konopne winno wynosić zł. 12.50, zaś cło ulgowe przy kontyngentowym imporcie siemienia lnianego — zł. 5.— od 100 kg.

2. Organem uzgadniającym poglądy sfer zainteresowanych na wysokość kontyngentu przywozu siemienia lnianego jest Komisja, złożona z przedstawicieli Towarzystwa Lniarskiego w Wilnie, Izby Przemysłowo-Handlowej w Wilnie, Wileńskiego Tow. Org. i Kół Roln. oraz Związku Olejarni. Miejscem obrad Komisji jest Wilno.

3. Wysokość kontyngentu ustala się w mies. styczniu. Podstawą do obliczenia kontyngentu są cyfry produkcji i spożycia przemysłowego siemienia lnianego za poprzedni rok gospodarczy, cyfry produkcji za rok bieżący oraz zapotrzebowanie siemienia przez olejarnie, jak również różnica eksportu oraz podaży ze strony rolnictwa i wysokość dokonanych zakupów przez przemysł olejarski. Ustalona w ten sposób cyfra zapotrzebowania siemienia zagranicznego zmniejsza się prowizorycznie o 30%, stanowiąc wysokość kontyngentu importowego.

4. W czasie przed styczniem, Komisja na żądanie Związku Olejarni może dokonać pobieżnej oceny sytuacji i na tej podstawie ustalać przydział pewnych kwot importowych na poczet kontyngentów. Jednakże w okresie do 1 stycznia przydziały te mogą być uskuteczniane jedynie w minimalnych ilościach i to w wypadkach, gdy jakość siemienia krajowego uniemożliwia jego przeróbkę bez domieszki siemienia importowanego.

5. W okresie po styczniu Komisja, na wniosek jednej ze stron zainteresowanych, może przystąpić do rewizji wysokości kontyngentu. W razie redukcji wysokości kontyngentu, już wydane certyfikaty importowe nie mogą być anulowane.

6. Rozdział pozostałych 30% pierwotnej kwoty importowej, potrąconej przy oszacowaniu kontyngentu w mies. styczniu i skorygowanej ewentualnie w trybie, przewidzianym w ust. 4, nastąpi po stwierdzeniu istotnej potrzeby.

7. W razie nieuzgodnienia poglądu Komisji na sprawy, będące przedmiotem tej opinji, przedkłada się sprawę pod arbitraż, lub do decyzji Rządu, załączając szczegółową motywację stanowisk obu stron.

W sprawie ciekłych olejów jadalnych:

1) Przemysł olejarski i rafineryjny — na wzór ubiegłego roku gospodarczego — zdecydowanie zamierza oprzeć swoją produkcję przedewszystkiem na surowcu krajowym, w danym wypadku rzepaku, zaś brakujące do zaopatrzenia rynku ilości oleju jadalnego pokrywać importowanemi nasionami oleistemi (słonecznik z Rumunji) lub też olejem surowym (soja i in.).

2) Na zasadzie doświadczeń lat ubiegłych, opierając się na danych dotyczących wywozu rzepaku, jak również i na danych, dotyczących przerobu w kraju, ustalono zgodnie, że przynajmniej na najbliższy rok gospodarczy ilość rzepaku, będącego do dyspozycji na rynku, wyniesie nie więcej, niż 14—16.000 t.

3) Ze szczegółowych danych dostarczonych przedstawicielom rolnictwa wynika, że roczny obrót olejami jadalnemi rafinowanemi i nierafinowanemi przy skrupulatnem obliczeniu in minus wynosi:

po odliczeniu 10% na cele dalszego przerobu w innych przemysłach spożywczych, do bezpośredniej konsumcji zużyto:

w r. 1929	— 20.242 t.	po odliczeniu	18.218 t.
1930	— 17.872 „	„ „	16.085 „
1931	— 17.180 „	„ „	15.462 „

Ustalono kwotę 12.000 t. jako minimum zapotrzebowania krajowego, które musi być pokryte w nadchodzącym roku gospodarczym. Na podstawie tej kwoty, ustalono zgodnie program gospodarczy na rok od 1.VIII.1932 do 1.VIII 1933, który w zarysach przedstawia się jak następuje:

minimum zapotrzebowania krajowego na oleje jadalne . . . . 12.000 tonn
z czego produkcja oleju rzepakowego wynosi . . 5.000 t.
pozostaje więc . . 7.000 „

które pokryte będą przywozem bądź nasion, bądź też surowego oleju.

W sprawie stałych tłuszczów jadalnych:

1. Należy wprowadzić reglamentację produkcji margaryny, 100% tłuszczów jadalnych i tłuszczów mieszanych, przez:

a) nałożenie na przemysł tłuszczowy obowiązku prowadzenia księgowości przerobu;

b) odpowiednie uzupełnienie rozporządzeń wykonawczych do Ustawy ramowej o obrocie środków żywności;

c) rozciągnięcie kontroli nad produkcją w rafinerjach i fabrykach tłuszczowych przez kontrolerów, rzeczoznawców przysięgłych oraz przez władze przemysłowe II-ej instancji;

d) stosowanie przy powyższem sankcyj karnych, przewidzianych we właściwych rozporządzeniach;

e) uniemożliwienie powstawania nowych wytwórni tłuszczowych przez odpowiednie koncesjonowanie tej gałęzi przemysłu;

f) rozciągnięcie powyższych zarządzeń na teren Wolnego m. Gdańska.

2. Na najbliższy rok gospodarczy ustala się kontyngent globalny: margaryny, 100% tłuszczów jadalnych oraz tłuszczów mieszanych w wysokości 16.000 tonn.

3. Organizacje rolnicze, jak i przedstawiciele przemysłu wyrazili opinję, że zarządzenia, wyszczególnione w p. 1 i 2, winny obowiązywać już od dnia 1 sierpnia r. b.

Współdziałanie z Rządem w uzgadnianiu powyższych spraw odbywa się w dwóch etapach: na terenie rządowym zwołane były pierwsze narady tłuszczowe, Rząd też — wydając właściwe zarządzenia — doprowadzić może do realizacji nakreślonego wyżej kompromisu. Natomiast wydawanie specjalnych dekretów preferencyjnych, narzucanie zgóry metod rozwiązywania skomplikowanych zagadnień gospodarczych — wywoła tylko rozgoryczenie i nie da w ostatecznym rezultacie oczekiwanego efektu.

Z BIEŻĄCEJ DZIAŁALNOŚCI ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Pragnąc bliżej zapoznać czytelników „Wiadomości Przemysłu Chemicznego" z działalnością Związku Przemysłu Chemicznego — postanowiliśmy, niezależnie od ogłaszanych coroku sprawozdań Związku — wprowadzić do „Wiadomości" stałą rubrykę pod powyższym tytułem. Będą tu sygnalizowane zagadnienia, jakiemi zajmował się Związek w ubiegłym dwutygodniowym okresie. Z uwagi na szczupłość ram „Wiadomości" — notatki te najzwięźlej tylko poinformują czytelnika o istocie sprawy. Pogłębienie i szersze omówienie ważniejszych problematów znajdzie — jak dotychczas — wyraz we wstępnych artykułach i obszerniejszych odrębnych wzmiankach na łamach naszego wydawnictwa.

Akcja indywidualnej współpracy z poszczególnemi przedsiębiorstwami — jako posiadająca wyłączne, choć bardzo poważne znaczenie tylko dla członków Związku Przemysłu Chemicznego — nie będzie w tych sprawozdaniach omawiana.

W okresie od dnia 1 do 15 czerwca r. b. Związek Przemysłu Chemicznego zajmował się w szczególności następującemi zagadnieniami:

W sprawach celnych:

zakończył w jednym z ostatnich etapów badania nad projektem nowej taryfy celnej,

odbył naradę z Panem Ministrem Przemysłu i Handlu w sprawie cła organizacyjnego na kauczuk,

zbadał możliwość wprowadzenia ulg celnych na odpadki sztucznego jedwabiu i sformułował negatywną opinję w tej sprawie,

zbadał możliwości bezcłowego przywozu do Polski surowej smoły węglowej i wydał negatywną opinję w tej sprawie,

odbył na terenie Ministerstwa Przemysłu i Handlu narady i wystąpił z wnioskiem podwyższenia kontyngentu na przywóz surowców tłuszczowych,

zbadał możliwości zaostrzenia przepisów skażających przy imporcie do Polski tłuszczów utwardzonych i wydał negatywną opinję w tej sprawie.

W sprawach akcyzowych:

zbadał i odbył na terenie Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie naradę w dziedzinie

wzajemnego ustosunkowania cen spirytusu do fabrykacji octu i akcyzy na esencję octową,

zbadał i wydał negatywną opinję w sprawie koncesjonowania rozlewni esencji octowej.

W sprawach eksportowych i traktatowych:

wystąpił z inicjatywą przyśpieszenia zawarcia umów handlowych z Brazylją, Argentyną i Kanadą — w związku z nawiązaniem stosunków handlowych z temi krajami,

wystąpił do Ministerstwa Przemysłu i Handlu z wnioskiem o uzyskanie kontyngentów przywozowych do Austrji w zakresie reglamentowanych ostatnio towarów chemicznych,

wystąpił do Ministerstwa Przemysłu i Handlu o uzyskanie zniżki cła argentyńskiego na polski karbid,

zainicjował eksport pewnych towarów chemicznych do Hiszpanji, Egiptu, Kanady, Brazylji, Japonji i Indyj.

W sprawach kolejowych:

odbył na terenie Min. Komunikacji naradę w sprawie zmiany międzynarodowych przepisów o przewozie materjałów wybuchowych,

uzyskał szereg poprawek w nowem wydaniu taryfy kolejowej, obowiązującem od dn. 1 maja r. bież.

W sprawach podatkowych:

zbadał i wystąpił do Min. Skarbu w sprawie zastosowania ulgowej stopy podatku przemysłowego przy sprzedaży przez wytwórców produktów farmaceutycznych.

W sprawach ustawodawczych:

wystąpił z inicjatywą w kierunku zmian w wymiarze sprawiedliwości, zwłaszcza w zakresie przestępstw prasowych,

zbadał i wydał negatywną opinję w sprawie przymusu zużywania przez przemysł przetwórczy surowców rolniczych pochodzenia krajowego (p. artykuł wstępny).

W sprawach ogólnych:

zapoczątkował zbieranie danych o chemikach — praktykach dla Słownika Biograficznego Polskiej Akademji Umiejętności.

KRONIKA

W nowem wydaniu taryfy kolejowej, obowiązującem od dnia 1 maja, zreformowane zostały całkowicie przepisy, dotyczące taryfowania drobnicy. Mianowicie, zamiast 5 klas — utworzona została jedna tylko klasa, stosowana do wszystkich artykułów. Takie ujęcie siłą rzeczy doprowadziło do podwyższenia stawek przewozowych dla licznych artykułów. Jednakże podwyżka ta została w pewnej mierze złagodzona wskutek umieszczenia w części I. B. specjalnego przepisu (§ 33), zezwalającego na tworzenie przesyłek wagonowych i zbiorowych, złożonych z najrozmaitszych towarów. Do takich zbiorowych ładunków stosowane są stawki przewozowe całowagonowe, bądź też stawki obowiązujące w taryfach wyjątkowych. W rezultacie więc — przy ładunku zbiorowym drobnica opłaca przewoźne podług norm ładunków wagonowych.

Takie ujęcie daje możność poczynienia bardzo poważnych oszczędności firmom, wysyłającym dużą ilość ładunków drobnicowych.

W § 22, p. 3 regulaminu przewozu przesyłek towarowych przewidziane są przepisy obliczania przewoźnego w wypadku wydania przez nadawcę zlecenia, aby znajdująca się już w drodze przesyłka wysłana została do innej, niż pierwotnie stacji przeznaczenia, względnie zwrócona do nadawcy. Z przepisów tych wynika, że w razie istnienia taryf wyjątkowych towar opłaca początkowo aż do stacji zatrzymania ulgową opłatę. Od chwili jednak zatrzymania do nowej stacji odbiorczej, przewoźne pobierane jest podług taryfy normalnej. Takie ujęcie nie wydaje się słuszne, jeżeli bowiem prawodawca przyznaje pewnym towarom prawo do korzystania z ulg przewozowych, to sprawa zmiany kierunku nie powinna być powodem dla stosowania wyższych stawek przewozowych. Związek Przemysłu Chemicznego wystąpił w tej sprawie do Min. Komunikacji.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. Nr. 49 z dnia 10 czerwca r. b. ukazało się pod pozycją 457 Rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa z dnia 6 maja1932 r. o ulgach celnych.

Z pośród ulg, bezpośrednio interesujących przemysł chemiczny, w Rozporządzeniu tem zostały ogłoszone następujące postanowienia:

poz. 71, p. 5 b, c — elektrody grafitowe do celów przemysłowych opłacają za pozwoleniem Min. Skarbu cło, wynoszące 10% cła autonomicznego;

poz. 112, p. 25 b — masy kontaktowe z pumeksu lub ziemi okrzemkowej, przesyconych solami wanadu—do celów przemysłowych opłacają za pozwoleniem Min. Skarbu cło, wynoszące 10% cła autonomicznego;

poz. 112, p. 25 b — chlorek cyny do celów przemysłowych opłaca za pozwoleniem Min. Skarbu cło, wynoszące 10% cła autonomicznego;

poz. 112, p. 25 c — metyloheksalina (6-krotnie uwodorniony krezol) do celów przemysłowych opłaca za pozwoleniem Min. Skarbu cło, wynoszące 10% cła autonomicznego;

poz. 117, p. 11 b II, c II — papier do wyrobu papieru światłoczułego opłaca za pozwoleniem Min. Skarbu cło, wynoszące 20% cła autonomicznego.

Rozporządzenie weszło w życie dnia 13 czerwca r. b. i obowiązuje do dnia 30 czerwca r. b., w której to dacie ukaże się zasadnicze rozporządzenie o ulgach celnych, obowiązujące do końca roku 1932.

W Dz. Ust. Nr. 49 z dnia 10 czerwca r. b. ukazało się pod poz. 458 Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 24 maja 1932 r. w sprawie cen spirytusu.

Rozporządzenie to realizuje wysuwany przez nas postulat doprowadzenia wysokości cen spirytusu na cele naukowe conajwyżej do poziomu, obowiązującego w zakresie cen spirytusu na cele domowo-lecznicze. Mianowicie, cena spirytusu na cele naukowe ustalona została tem Rozporządzeniem w wysokości zł. 1.350 za 1 hl spirytusu 100-stopniowego.

NOTOWANIA CEN WAŻNIEJSZYCH WYTWORÓW PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Aceton	450 zł.
Alkohol metylowy techniczny 90%	170 „
„ „ czysty 99%	300 „
* Amonjak skroplony za 1 kg NH_3	1,80 „
* Azotniak mielony za 1 kg % N_2	1,68 „
* „ granulowany za 1 kg % N_2	1,83 „
Azotan amonu	100 „
Benzol handlowy 90%	80 „
„ czysty	92 „
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	13,50 „
* Boraks	110—125 „
Chlorek cynku 50° Bé	40 „
Chlorek wapna bielący	36 „
Chlorek wapnia ($CaCl_2$)	20—22 „
Chloroform czysty	800 „
„ „pro narcosi“	1,800 „
Eter siarkowy	390 „
Fenol czysty	265 „
Formalina 40%	270 „
* Gliceryna farmaceutyczna 30° Bé	275 „
* „ techniczna 85/88%	175 „
* Karbid granulowany	75 „
Karbolineum	31,25 „
Klej kostny	255 „
Klej skórny	260 „
Krezol	128 „
* Kwas azotowy 30° Bé w przel. na 100% HNO_3	100 „
Kwas mrówkowy 85%	241 „
Kwas siarkowy 60° Bé	7,37 zł.
„ solny 19°/21° Bé	14,25 „
„ octowy techn. 30%	100 „
Mączka kostna odklejona 30% P_2O_5	15 „
„ rogowa 13/14% N_2	— „
Naftalin surowy prasowany	28,00 „
„ czysty w łuskach	52,50 „
Octan sodu	140 „
„ ołowiu	215 „
Oleina zwierzęca destylat	210 „
„ „ saponifikat	200 „
Oleum 20%	19,94 „
Olej lniany	115—118 „
* Potaż kalcynowany 90/95%	120 „
* Potaż żrący topiony 88/92%	140 „
Pirydyna czysta za 1 kg	9,75 „
Smoła preparowana	17,50 „
Saletra sodowa 15,5% N	37,80 „
Siarczan amonu za 1 kg % N_2	1,68 „
* Siarczan miedzi	110—125 „
* Siarczek sodu 60/62%	60 „
Soda amonjakalna	25 „
„ kaustyczna	60 „
Sól glauberska kalcynowana niemielona	14,25 „
Stearyna	190 „
Superfosfat 16%	9,28—9,92 „
Toluol czysty	105 „
Żelatyna techn.	400 „

Ceny powyższe są cenami hurtowemi i rozumieją się za 100 kg loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem.

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne:
„PRZEMYSŁ CHEMICZNY, BORUTA Sp. Akc.“, Zgierz, tel. Łódź 121-01; Warszawa, Bednarska 2, tel. 656-99.
„WOLA KRZYSZTOPORSKA“ Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165.
„PABJANICKIE TOWARZYSTWO AKCYJNE PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO“, Pabjanice, tel. Łódź 21-86.
ZAKŁADY CHEMICZNE W WINNICY, S. A. Henryków pod Warszawą. Tel. II podm. Henryków 5. Biuro sprzedaży: H. Weiss i S-ka. Łódź, Piotrkowska 80, tel. 186-12.

Chlorek wapna bielący.
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.

Chlorek wapnia ($CaCl_2$):
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE“. Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Farmaceutyczne przetwory:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN“, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.
„PABJANICKIE TOWARZYSTWO AKCYJNE PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO“, Pabjanice, tel. Łódź, 21-86.
„FR. KARPIŃSKI SPÓŁKA AKCYJNA“, Warszawa, Wolność 9, tel. 11-06-00.

Gliceryna farmaceutyczna i techniczna:
Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.
Przem. Tłuszcz. „SCHICHT-LEVER“ Sp. Akc., Warszawa, Nowy Zjazd 1, telefony 605-77, 605-99.

Gumowe artykuły techniczne:
Sp. Akc. „WOLBROM“, Warszawa, Wierzbowa 9, tel. 760-80.

Jedwab sztuczny:
Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU“, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
FABRYKA PRZĘDZY I TKANIN SZTUCZNYCH „CHODAKÓW“, Sp. Akc., poczta Sochaczew. Tel. Sochaczew 81.

Karbid:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.
Zakłady „ELEKTRO“, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Klej kostny i skórny.
Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Kwaśny węglan sodowy (bicarbonat):
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Oleina zwierzęca:
Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Słomka i włosie wiskozowe:
Sp. Akc. TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU“, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Smoła pierwszorzędowa:
Zakłady „ELEKTRO“, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Soda amonjakalna, krystaliczna i kaustyczna:
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE“, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Soda kaustyczna.
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ“, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.

Stearyna:
Sp. Akc. „STREM“, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Żelazokrzem 45% i 75%:
„Zakłady „ELEKTRO“, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego“ bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 410-14

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI Druk L. Bogusławskiego i S-ki, Świętokrzyska 11